

İcbari Tibbi Sığorta üzrə
Dövlət Agentliyi

“Era Consulting” Məhdud
Məsuliyyətli Cəmiyyəti

**İcbari tibbi sığorta sisteminin Ağdaş rayonunda
tətbiqinə dair ümumi əhalinin məmnunluğunun
qiymətləndirilməsi üzrə sosioloji sorğunun
nəticələrinin təhlili**

ANALİTİK HESABAT

MÜNDƏRİCAT

GİRİŞ	4
I. SOSİOLOJİ SORĞUNUN MƏQSƏD VƏ VƏZİFƏLƏRİ.....	4
II. SOSİOLOJİ SORĞUNUN METODOLOGİYASI	5
1. Sorğuda istifadə edilən metodologiya	5
2. Respondentlərin seçimi	5
3. Sorğu anketi	6
4. Müsahibəçilərin təlimatlandırılması	6
5. Məlumatların emalı	7
III. SORĞUNUN NƏTİCƏLƏRİ	8
1. Sağlamlıq vəziyyətinin qiymətləndirilməsi.....	8
2. Tibb müəssisələrinə edilən müraciətlərin tezliyi.....	9
3. Tibb müəssisəsinin seçimində vacib amillər	10
4. Tibb müəssisələri	11
5. Tibbi xidmətlər.....	12
6. Tibbi xidmətlərdən məmnunluq	12
7. Alınan tibbi xidmətlərin qiymətləndirilməsi	14
8. İTS-nin tətbiqinə dair məlumatlılıq səviyyəsi	16
9. İTS haqqında məlumat mənbələri	17
10. Ailə həkimi haqqında məlumatlılıq.....	18
11. Ailə həkiminə (ASM-ə) müraciət.....	18
12. Ailə həkiminin xidmətləri	19
13. Ailə həkiminin xidmətlərindən razılıq səviyyəsi.....	19
14. Ambulator tibbi xidmətlərdən istifadə tezliyi	20
15. Ambulator tibbi xidmətlərdən məmnunluq	21
16. Təcili tibbi yardım xidmətlərindən istifadə tezliyi	22
17. Təcili tibbi yardım xidmətlərindən məmnunluq.....	22
18. Respondentlərin tibb müəssisələrinin müxtəlif fəaliyyət sahələri haqda fikirləri	23
19. Tibbi xidmətlərin əldə edilməsi ilə bağlı maddi sıxıntı.....	23
20. Ağdaş rayonunda İTS-nin tətbiqi və dəyişikliklər	24
21. Əhalinin İTS sisteminin xüsusiyyətləri haqqında məlumatlılığı	25
22. İTS-nin tətbiqinə münasibət	26
23. İTS-nin tətbiqi ilə bağlı təkliflər.....	27
24. Əhalinin səhhətinə qarşı münasibəti	28
IV. DEMOQRAFİK MƏLUMAT	29
V. NƏTİCƏLƏR.....	31

Abreviaturalar

Agentlik	İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi
İTS	İcbari tibbi sığorta
ASM	Ailə Sağlamlıq Mərkəzi
KİV	Kütləvi informasiya vasitələri
İSX	İlkin səhiyyə xidməti

GİRİŞ

İcbari tibbi sığorta (İTS) həmrəylik prinsiplərinə əsaslanan sosial layihədir. Bu layihənin məqsədi səhiyyənin maliyyələşdirilməsini təkmilləşdirmək, habelə əhaliyə etibarlı, keyfiyyətli, səmərəli tibbi xidmətlərin göstərilməsinə zəmanət verəcək universal və dayanıqlı tibbi sığortanı təmin etməkdir.

Azərbaycanda İTS pilot layihə şəklində 2017-ci ildən etibarən Mingəçevir şəhəri və Yevlax rayonunda, 2018-ci ildən etibarən isə Ağdaş rayonunda həyata keçirilir. 2020-ci ildən etibarən İTS-nin bütün ölkə üzrə tətbiqi nəzərdə tutulub.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 16 fevral 2018-ci il tarixli 1830 nömrəli Fərmanına əsasən “Mingəçevir şəhərinin, Yevlax və Ağdaş rayonlarının inzibati ərazilərində icbari tibbi sığortanın tətbiqinə dair pilot layihənin həyata keçirilməsi üzrə tədbirlər planı” təsdiq edilmişdir. Tədbirlər planınının 14-cü bəndinə əsasən İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyinə (Agentlik) pilot layihə müddəti ərzində Mingəçevir şəhərinin, Yevlax və Ağdaş rayonlarının inzibati ərazilərində əhali məmnuniyyətinin ölçülməsi məqsədilə sorğuların keçirilməsi tapşırılmışdır.

Agentlik bu tapşırığın icrasını təmin etmək və pilot layihə çərçivəsində görülən işləri qiymətləndirmək məqsədilə Ağdaş rayonunda rəsmi qeydiyyatda olan əhali arasında 2018-ci ilin dekabr ayında sosioloji sorğunun keçirilməsini təmin etmişdir. Sorğunun nəticələri əsasında əhalinin İTS haqqında məlumatlılıq səviyyəsi, göstərilən tibbi xidmətlərdən məmnunluq səviyyəsi, tibbi xidmətlərdən istifadə tezliyi və ödənişsiz tibbi xidmətlərə əlçatanlığı qiymətləndirilmişdir.

Hazırkı hesabat 2018-ci ilin əvvəlində keçirilmiş sorğunun nəticələri ilə həmin ilin dekabr ayında keçirilmiş sorğunun nəticələrinin müqayisəsi və təhlili əsasında hazırlanmışdır. Qeyd olunmalıdır ki, İTS-nin Ağdaşda yeni tətbiq olunduğunu və əhalinin İTS ilə bağlı az məlumatlı olduğunu nəzərə alaraq ötən ilin əvvəlində keçirilmiş sorğu zamanı bir çox parametr üzrə respondentlərin fikirləri öyrənilməmişdir. 2018-ci ilin sonunda aparılmış sorğuda isə artıq bu məqamlara xüsusi diqqət yetirilmiş və respondentlərin İTS-nin tətbiqinə münasibətləri öyrənilmişdir.

I. SOSIOLOJİ SORĞUNUN MƏQSƏD VƏ VƏZİFƏLƏRİ

Keçirilmiş sorğunun əsas məqsəd və vəzifələri aşağıdakılardır:

- Əhalinin öz səhhəti ilə bağlı fikrini müəyyən etmək;
- Tibb müəssisələrinin seçimində vacib meyarları araşdırmaq və tibb müəssisələrinə müraciət tezliyini müəyyən etmək;
- İTS-nin tətbiqi haqqında məlumatlılıq səviyyəsini müəyyən etmək;
- İTS-nin tətbiqinin hansı dəyişikliklərə səbəb olduğunu müəyyən etmək;
- İTS-nin tətbiqinə münasibəti öyrənmək;
- İTS-nin tətbiqindən əvvəl və sonra sakinlərin tibbi xidmətlərin əldə edilməsi ilə bağlı keçirdikləri maddi sıxıntı səviyyəsini müəyyən etmək;
- Tibbi xidmətlərdən istifadə tezliyini müəyyən etmək;

- Tibbi xidmətlərdən məmnunluq səviyyəsini müəyyən etmək;
- Ödənişsiz tibbi xidmətlərə, həyati vacib-dəyəri yüksək olan əməliyyatlara əlçatanlığı qiymətləndirmək;
- Tibbi xidmətlərin keyfiyyətini, tibb müəssisəsinin şəraitini (sanitar-gigiyenik şərait), təchizat səviyyəsini (müasir diaqnostik avadanlıqlar, dərmanlarla və tibbi sərfiyyatla təminat), qida təminatını və s. qiymətləndirmək;
- Ambulator, təcili tibbi yardım xidmətlərindən istifadə tezliyini və məmnunluq səviyyəsini müəyyən etmək.

II. SOSIOLOJİ SORĞUNUN METODOLOGİYASI

1. Sorğuda istifadə edilən metodologiya

Sorğu evlərdə üz-üzə müsahibələr vasitəsi ilə həyata keçirilmişdir. Respondentlərə bildirilmişdir ki, onların cavabları yalnız ümumiləşdirilmiş şəkildə istifadə olunacaq.

Sahə işi unikal olan “**yerindəcə yoxlama**” sistemi əsasında keçirilmişdir.

Sistemin mahiyyəti ondan ibarətdir ki, 3-4 müsahibəçi və 1 supervayzərdən ibarət sahə komandaları yaradılır. Bu komandalar əvvəlcədən müəyyən olunmuş sahələrə çıxırlar və insanlarla sorğu keçirirlər. Sorğu zamanı supervayzər nəinki anketlərin doldurulması faktına, həmçinin müsahibəçilər tərəfindən sualların düzgün verilməsinə də nəzarət edir.

Supervayzər 90%-ə qədər sorğunun keçirilməsinə nəzarət edir, 65% anketi isə yerindəcə tam yoxlayır.

Keçirilən müsahibələrin 30%-i geri zənglər vasitəsilə yoxlanılır.

2. Respondentlərin seçimi

Ümumilikdə 400 nəfər respondent sorğuda iştirak etmişdir.

Onların 125 nəfərini şəhər əhalisi, 275 nəfərini isə kənd əhalisi təşkil edir.

Respondentlərin seçimində aşağıdakı tələblərə riayət olunmuşdur:

- ✓ Təmsilçilik prinsipinə;
- ✓ Təsadüfi yol ilə ev təsərrüfatlarının və respondentlərin seçiminə;
- ✓ Hər ev təsərrüfatından bir nəfərin seçilməsinə və onunla müsahibə aparılmasına;
- ✓ Ev təsərrüfatında qonaq qismində olan, müvəqqəti yaşayan, sərxoş halda və ya narkotik vasitələrdən istifadə edən şəxslərin sorğuya cəlb edilməməsinə.

Hər bir mərhələdə təsadüfi seçim ilə müşayiət olunan 3 pilləli seçim metodundan istifadə olunub:

Birinci mərhələ - sorğuların keçirilməsi üçün ərazilərin təyin edilməsi;

Ağdaş rayonunun ərazisi klasterlərə bölünmüşdür. Bir klaster kimi seçki məntəqəsinin həddləri təyin edilmişdir. Bunun səbəbi ondadır ki, bir seçki məntəqəsində seçim sayı üzrə məhdudiyət olduğundan (maksimum 1500 seçici) seçki məntəqələri rayonun ərazisini bərabər hissələrə bölürlər. Ümumilikdə 20 klaster seçilmişdir. Aşağıdakı cədvəldə klasterlərin yerləşdiyi ərazi və hər klasterdə keçirilmiş müsahibə sayı göstərilmişdir.

SIRA №	MƏNTƏQƏ	MÜSAHİBƏ SAYI
1	Ağdaş şəhəri, H.Əliyev prospekti 91 (M.İsayev adına orta məktəb)	20
2	H.Əliyev prospekti 98 m.(M.Şeyxzadə adına İnternat tipli Texniki, Humanitar və Təbiət fənləri təmayüllü gimnaziya)	21
3	Ağdaş şəhəri, T.İsmayılov küçəsi 14 (8 saylı məktəb)	21
4	Ağdaş şəhəri, M.Füzuli küçəsi 5 (9 saylı uşaq baxçası)	20
5	Ağdaş şəhəri, (13 saylı uşaq baxçası)	22
6	Ağdaş rayonu, Ləki qəsəbəsi, Sabir küçəsi (6 saylı tam orta məktəb)	21
7	Ağdaş rayonu, Xosrov kəndi	20
8	Ağdaş rayonu, Şəmsabad kəndi	20
9	Ağdaş rayonu, Yuxarı qəsil kəndi	20
10	Ağdaş rayonu, Kotanarx kəndi	19
11	Ağdaş rayonu, Binələr kəndi	19
12	Ağdaş rayonu, Dəhnəxəlil kəndi	19
13	Ağdaş rayonu, Şəkili kəndi	19
14	Ağdaş rayonu, Mürsəl kəndi	20
15	Ağdaş rayonu, Yuxarı nemətabad kəndi	20
16	Ağdaş rayonu, Yenice kəndi	20
17	Ağdaş rayonu, Yuxarı ləki kəndi	20
18	Ağdaş rayonu, Qaradeyin kəndi	20
19	Ağdaş rayonu, Pirəzə kəndi	20
20	Ağdaş rayonu, Kotavan kəndi	19
Ümumi		400

İkinci mərhələ - klasterdə ev təsərrüfatlarının seçilməsi;

Sahə işinə başlamamışdan öncə supervayzer klasterin sərhədlərini, təxmini ev sayını və sorğuların evlər üzrə düzgün paylanması üçün seçim addımını təyin edir. Məsələn, klasterdə 250 ev varsa, seçim addımı 10 təyin edilir. Bu o deməkdir ki, müsahibəçi hər onuncu evin qapısını döyür və sorğunu keçirir. Beləliklə, ev təsərrüfatı tam təsadüfi metodla seçilir.

Üçüncü mərhələ - respondentin ev təsərrüfatından seçilməsi.

Müsahibəçi ev təsərrüfatında 18 yaşdan yuxarı olan insanlardan son 1 ildə həkimə müraciət edən şəxsi təyin edir və onunla sorğu keçirir. Əgər həmin şəxs ailədə bir neçə nəfərdirsə, o halda son ad günü olanla sorğunu davam etdirir.

3. Sorğu anketi

Sorğu anketi texniki tapşırıqda qeyd olunmuş bütün mövzuları əhatə etmişdir. Sorğu anketi Agentlik tərəfindən hazırlanmışdır. Layihə komandası sınaq sorğular keçirmiş və anketa son dəyişiklikləri etmişdir.

4. Müsahibəçilərin təlimatlandırılması

1. Müsahibəçilər üçün təlimat qaydaları hazırlanıb.
2. Müsahibəçilər üçün müvafiq təlim keçirilib.
3. Təlim zamanı müsahibəçilər anket və təlimatlarla təmin olunublar.
4. Sorğu anketindəki hər bir sual üzrə geniş izah verilib.

5. Məlumatların emalı

Sorğu bitdikdən sonra sorğu blankları “Opinion” proqramı vasitəsi ilə məlumat bazasına daxil edilmişdir. Bu proqram “məntiqi” və “fiziki” yoxlamalar keçirilməsi funksiyasına malik olduğundan baza yaradılan zaman səhvlər minimuma endirilmişdir.

Daha sonra baza SPSS (Statistical Package for the Social Sciences -Sosial Elmlər üzrə Statistik Proqram Paketi) formatına konvertasiya edilmişdir. Bütün təhlillər SPSS proqramı vasitəsi ilə aparılmışdır.

III. SORĞUNUN NƏTİCƏLƏRİ

1. Sağlamlıq vəziyyətinin qiymətləndirilməsi

Respondentlər ümumiyyətlə öz sağlamlıq vəziyyətlərini necə qiymətləndirirlər?

Cədvəl 1. Respondentlərin öz sağlamlıq vəziyyətlərini qiymətləndirmələri (respondentlərin %-i)

№		2018-ci il	2018-ci il
		(ilin əvvəlində keçirilmiş sorğu)	(ilin sonunda keçirilmiş sorğu)
		%	%
1	Çox yaxşı	8,5	6,2
2	Yaxşı	31,7	35,6
3	Orta/babat	39,0	40,5
4	Pis	15,0	15,3
5	Çox pis	2,3	1,7
99	Cavab verməkdə çətinlik çəkirəm	3,5	0,7

Cədvəldən göründüyü kimi, 2018-ci ilin sonunda keçirilmiş sorğu iştirakçılarının əksəriyyəti öz səhhətini orta, yaxşı və daha yaxşı qiymətləndirir. Öz səhhətlərindən məmnun olanlar 82,3% təşkil edir. 2017-ci ilin 12 ayını əhatə edən sorğunun nəticələri ilə müqayisədə bu göstəricidə artım müşahidə olunur – 79,2% vs. 82,3%.

Şəhər və kənd əhalisi üzrə bu göstərici demək olar ki, eynidir (şəhər – 83,2%, kənd – 81,8%).

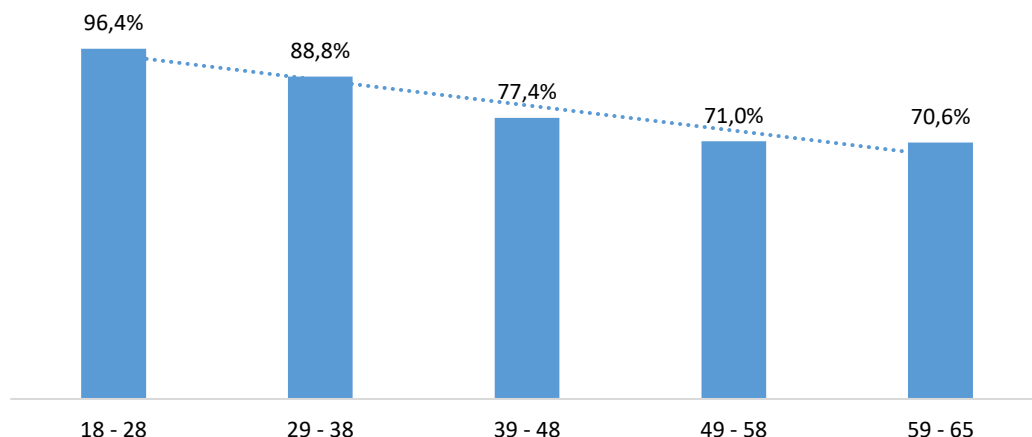
2018-ci ilin sonunda öz sağlamlıq vəziyyətini “yaxşı” qiymətləndirənlərin sayı 3,9% (31,7% vs. 35,6%), orta qiymətləndirənlərin sayı isə 1,5% (39% vs. 40,5%) artıb.

Lakin sağlamlığını “çox yaxşı” qiymətləndirənlərin sayında azalma (2,3%) müşahidə olunur. Belə ki, 2018-ci ilin əvvəlində keçirilmiş sorğunun nəticələrinə görə hər on ikinci respondent səhhətini “çox yaxşı” qiymətləndirmişdirsə, 2018-ci ilin sonunda hər on altıncı respondent öz sağlamlığından tamamilə razı olduğunu bildirmişdir.

Sağlamlığını “pis” qiymətləndirənlərin sayında cüzi bir artım - 0,3% (15% vs. 15,3%), “çox pis” qiymətləndirənlər arasında isə azalma baş vermişdir – 0,6% (2,3% vs. 1,7%).

Ciddi fərq yaş qrupları arasında müşahidə edilir. Belə ki, yaş artdıqca səhhətini orta, yaxşı və daha yaxşı qiymətləndirənlərin faizi aşağı enir. Diaqram 1-də bu tendensiyanı aydın görmək olur.

Diaqram 1. Öz sağlamlıq vəziyyətlərini orta, yaxşı və daha yaxşı qiymətləndirənlərin yaşlar üzrə payı (respondentlərin %-i)

Sağlamlıq vəziyyətlərini “pis” qiymətləndirən respondentlər daha çox 39 yaşdan yuxarı olanlardır (39-48 yaş – 21,4%, 49-58 yaş – 27,4% və 59-65 yaş – 20,6%). 18-28 yaş və 29-38 yaş arası respondentlərdə bu göstərici müvafiq olaraq 3,6% və 9,3% təşkil edir.

18-28 yaş arası respondentlərin 59,5%-i öz sağlamlığını “yaxşı” qiymətləndirib. 29-38 yaş arası respondentlərin isə 49,5%-i öz sağlamlığını “orta/babat” qiymətləndirib.

2. Tibb müəssisələrinə edilən müraciətlərin tezliyi

Respondentlər tibb müəssisələrinə hansı tezliklə müraciət edirlər?

Cədvəl 2. Tibb müəssisələrinə edilən müraciətlərin tezliyi (respondentlərin %-i)

№		2018-ci il (ilin əvvəlində keçirilmiş sorğu)	2018-ci il (ilin sonunda keçirilmiş sorğu)
		%	%
1	Ayda bir neçə dəfə	4,5	1,0
2	Ayda bir dəfə	9,5	8,4
3	İldə bir neçə dəfə	46,3	59,3
4	İldə bir dəfə	21,6	31,4
5	Bir neçə ildən bir	15,3	-
6	Heç vaxt müraciət etmirəm	2,8	-

2018-ci ili sonunda keçirilmiş sorğunun nəticələrinə əsasən respondentlərin əsas hissəsi (59,3%) tibb müəssisələrinə “ildə bir neçə dəfə” müraciət edir. 2018-ci ilin əvvəlində aparılmış sorğunun nəticələri ilə müqayisədə tibb müəssisələrinə “ildə bir neçə dəfə” gedənlərin sayında 13% artım müşahidə olunmuşdur. Bunu 2018-ci ilin fevral ayından etibarən Ağdaş rayonunda İTS-nin tətbiqi nəticəsində əhəlinin tibbi xidmətlərə əlçatanlığının artması ilə izah etmək olar.

2018-ci ili sonunda ayda bir dəfə və daha tez müraciət edənlər 9,4% təşkil edir. Yəni hər 10-cu adam ən azı ayda bir dəfə tibb müəssisəsinə gedir.

Qadınların 67,6%-i “ildə bir neçə dəfə” tibb müəssisələrinə müraciət edir. Kişilərdə isə bu göstərici 50,3%-ə bərabərdir.

Xüsusi statistik analiz vasitəsi ilə respondentlərin tibb müəssisələrinə getmə sayı təyin edilmişdir.

Cədvəl 3. İl ərzində tibb müəssisələrinə müraciət etmə sayı (dəfə)

	İl ərzində getmə sayı (dəfə)
Bütün əhali	3.9
Şəhər əhalisi	4.0
Kənd əhalisi	3.9
Kişilər	3.8
Qadınlar	4.1
18 – 28 yaş	2.9
29 - 38 yaş	4.1
39 - 48 yaş	3.8
49 - 58 yaş	4.3
59 - 65 yaş	4.8

Orta hesabla bir adam ildə 4 dəfə tibb müəssisəsinə müraciət etmişdir. Daha az müraciət edənlər cavanlar və təbii olaraq daha çox müraciət edənlər 49 yaşdan yuxarı olan şəxslərdir.

3. Tibb müəssisəsinin seçimində vacib amillər

Respondentlər üçün tibb müəssisəsinin seçimində ən vacib amillər hansılardır?

Cədvəl 4. Tibb müəssisəsinin seçimində vacib amillər (respondentlərin %-i)

№		2018-ci il (ilin əvvəlində keçirilmiş sorğu)	2018-ci il (ilin sonunda keçirilmiş sorğu)
		%	%
1	Evə yaxınlığı	10,3	46,2
2	Tibbi xidmətlərin qiyməti	32,8	70,6
3	Tibbi xidmətlərin keyfiyyəti	24,3	88,9
4	Peşəkar həkim heyəti	64,0	67,4
5	Tibb müəssisəsinin nüfuzu	1,0	11,6
99	Cavab verməkdə çətinlik çəkirəm	1,0	-

*Respondentlərə bir neçə cavab variantı seçmək imkanı verilmişdir, buna görə alınan cavabların ümumi sayı 100%-dən artıqdır.

2018-ci ilin sonunda respondentlər tibb müəssisəsinin seçimində “tibbi xidmətlərin keyfiyyəti”ni (88,9%), “tibbi xidmətlərin qiyməti”ni (70,6%) və “peşəkar həkim heyəti”ni (67,4%) üç ən vacib amil kimi qiymətləndiriblər. 2018-ci ilin əvvəlində keçirilmiş sorğunun nəticələri ilə müqayisədə həmin ilin sonunda aparılan sorğunun nəticələrində qeyd olunan parametrlərin göstəriciləri üzrə artım müşahidə edilir. Belə ki, ilin əvvəlində “tibbi xidmətlərin qiyməti”ni önəmli sayan respondentlər 32,8% təşkil edirdisə, ilin sonunda bu cür düşüncələr 70,6% təşkil etmişdir. “Tibbi xidmətlərin keyfiyyəti”ni 24,3% respondent önəmli bilibsə, ilin sonuna bu rəqəm 88,9%-ə çatıb. 2018-ci ilin əvvəlindən başlayaraq Ağdaş rayonunda İTS-nin tətbiqi burada yaşayan əhəlinin baza zərfi çərçivəsində ödənişsiz tibbi xidmətlərə əlçatanlığını artırmışdır.

“Tibb müəssisəsinin nüfuzu” amilinin daha çox kənd yox (9,6%) şəhər əhalisi üçün vacib olduğu müəyyən olunmuşdur (16%). Bu amil 18-28 yaşlı respondentləri daha az maraqlandırır və onlar üçün önəm kəsb etmir (6%). Digər yaşlarda bu amilin əhəmiyyət göstəricisi 11-13% arasındadır.

Kənd sakinləri üçün şəhər sakinləri ilə müqayisədə daha çox tibb müəssisəsinin “evə yaxınlığı” amili vacibdir (müvafiq olaraq 50,7% və 36%). Əsasən də bu amil 49-58 yaşlı respondentlər üçün önəmlidir (58,1%).

4. Tibb müəssisələri

Respondentlər hansı tibb müəssisələrində tibbi xidmətlər almışlar?

Cədvəl 5. Tibb müəssisələri (respondentlərin %-i)

		2017-ci il (12 ay)	2018-ci il (12 ay)
		%	%
1	Ailə Sağlamlıq Mərkəzində ¹	-	9,4
2	Tibb məntəqəsində	30,8	16,5
3	Həkim məntəqəsində	6,5	8,0
4	Poliklinikada	16,5	20,2
5	Xəstəxanada	78,8	83,7
6	Özəl klinikada	11,5	2,2
7	Paytaxtda və ya digər rayonda yerləşən tibb müəssisələrində	45,3	28,6
8	Digər	0,5	-
9	Heç birində	2,8	-

* Respondentlərə bir neçə cavab variantı seçmək imkanı verilmişdir, buna görə alınan cavabların ümumi sayı 100%-dən artıqdır.

2018-ci ildə respondentlərin böyük əksəriyyəti xəstəxanada tibbi xidmətlər almışdır (83,7%). 2017-ci il ilə müqayisədə 2018-ci il ərzində bu göstərici üzrə 4,9% artım olub. Poliklinikada tibbi xidmətlər almış respondentlərin sayında isə 3,7% artım müşahidə edilir. Sorğu nəticəsində məlum olmuşdur ki, respondentlərin 9,4%-i ilkin səhiyyə xidmətlərindən yararlanmışdır. ASM-lərlə yanaşı Ağdaş rayonunun inzibati ərazilərində tibb və həkim məntəqələri də fəaliyyətlərini davam etdirmişlər. Tibb və həkim məntəqələrində tibbi xidmət alanların göstəricisi müvafiq olaraq 16,5% və 8% təşkil etmişdir.

Respondentlərin 28,6%-i 2018-ci il ərzində “paytaxtda və ya digər rayonda yerləşən tibb müəssisələrində” tibbi xidmət aldığını söyləmişdir.

Paytaxtda və ya digər rayonda yerləşən tibb müəssisələrinə müraciət edənlər daha çox kənd sakinləridir (kənd – 31,8%, şəhər – 21,6%). Həmçinin kənd sakinləri şəhər sakinləri ilə müqayisədə daha çox tibb məntəqəsində (kənd – 12,9%, şəhər – 0%) və həkim məntəqəsində (kənd – 5,4%, şəhər – 0,8%) tibbi xidmətlər almışlar.

Şəhər sakinləri isə daha çox poliklinikada (şəhər – 4,8%, kənd – 2,5%) və xəstəxanada (şəhər – 94,4%, kənd – 78,9%) tibbi xidmətlər almışlar.

¹ Bu cavab variantı 2018-ci ilin əvvəlində keçirilmiş sorğu zamanı olmayıb

2017-ci il ilə müqayisədə 2018-ci ildə “tibb məntəqələrində” tibbi xidmət alanların sayı 14,3%, paytaxtda və ya digər rayonda yerləşən tibb müəssisələrində - 16,7%, özəl klinikada – 9,3% azalmışdır.

Yaş qrupları və gender bölgüsü arasında nəzərəçarpacaq dərəcədə bir fərq müşahidə edilməmişdir.

5. Tibbi xidmətlər

Respondentlər hansı növ tibbi xidmətlər almışlar?

Cədvəl 6. Respondentlərin aldıkları tibbi xidmətlərin növləri (respondentlərin %-i)

№		2017-ci il (12 ay)	2018-ci il (12 ay)
		%	%
1	Ambulator	58,3	96,8
2	Təcili tibbi yardım	14,8	8,6
3	Stasionar	11,8	9,6
4	Evə çağırış	15,3	12,7
5	Almamışam	2,8	-

* Respondentlərə bir neçə cavab variantı seçmək imkanı verilmişdir, buna görə alınan cavabların ümumi sayı 100%-dən artıqdır.

2018-ci il ərzində respondentlərin əksəriyyəti (96,8%) ambulator tibbi xidmətlər əldə etmişdir.

Evə çağırış edənlərin əsasən kişilər (kişi – 1,5%, qadın – 0%) və daha yaşlı respondentlər (48-58 yaş - 1,6% və 59-65 yaş - 1,5%) olduqları müəyyən edilmişdir. Digər yaşlarda evə çağırış edənlər olmamışdır.

Təcili tibbi yardımdan (12,9%) və stasionar (14,5%) tibbi xidmətlərdən daha çox 49-58 yaşlı respondentlər istifadə etmişlər. Digər yaşlar üzrə bu göstəricilər 10%-dan aşağıdır.

İTS-nin tətbiqi nəticəsində ambulator tibbi xidmətlər alan respondentlərin sayı çox artmışdır (58,3% vs. 96,8%).

İTS-nin tətbiqindən sonra evə çağırış (2,6%) və təcili tibbi yardım xidmətlərindən (6,2%), eləcə də stasionar (2,2%) tibbi xidmətlərdən yararlananların sayı azalmışdır.

6. Tibbi xidmətlərdən məmnunluq

Respondentlər əldə etdikləri tibbi xidmətlərdən nə dərəcədə məmnundurlar?

Cədvəl 7. Tibbi xidmətlərdən məmnunluq səviyyəsi (tibbi xidmətlər alan respondentlərin %-i)

№		2017-ci il (12 ay)	2018-ci il (12 ay)
		%	%
1	Tam məmnunam	20,1	70,4
2	Əsasən məmnunam	56,6	19,3
3	Əsasən məmnun deyiləm	14,4	4,9
4	Tamamilə məmnun deyiləm	7,1	4,2
99	Cavab verməkdə çətinlik çəkirəm	1,8	1,2

Respondentlərin 89,7%-i 2018-ci il ərzində İTS çərçivəsində aldığı tibbi xidmətlərdən məmnundur.

18-24 yaşlı respondentlərin 94%-i tibbi xidmətlərdən məmnun olduğunu bildirmişdir və bu olduqca yüksək göstəricidir.

2017-ci il ilə müqayisədə 2018-ci ildə pilot ərazilərdə göstərilmiş tibbi xidmətlərdən məmnunluq səviyyəsi əhali arasında 13% artmışdır. Tam məmnun olan respondentlərin faizi 20,1%-dən 70,4%-dək yüksəlmişdir.

7. Alınan tibbi xidmətlərin qiymətləndirilməsi

Respondentlər alınan tibbi xidmətləri və müraciət etdikləri tibb müəssisəsinin şəraitini necə qiymətləndirirlər?

Cədvəl 8. Alınan tibbi xidmətlərin qiymətləndirilməsi (tibbi xidmətlər alan respondentlərin %-i)

№			Yaxşı	Orta	Pis	Cavab verməkdə çətinlik çəkirəm
			%	%	%	%
1	Müalicənin nəticəsini	2017-ci il (12 ay)	42,2	47,3	10,0	0,5
		2018-ci il (12 ay)	74,1	19,8	5,9	0,2
2	Tibbi xidmətlərin keyfiyyətini	2017-ci il (12 ay)	36,5	53,0	10,5	-
		2018-ci il (12 ay)	73,7	21,7	4,4	0,2
3	Həkimlərin pasiyentlərə qarşı münasibətini	2017-ci il (12 ay)	46,8	42,7	10,0	0,5
		2018-ci il (12 ay)	84,7	11,1	4,0	0,2
4	Tibb bacılarının və digər tibb işçilərinin münasibətini	2017-ci il (12 ay)	44,7	46,3	8,5	0,5
		2018-ci il (12 ay)	78,0	15,3	4,2	2,5
5	Dərmanlarla və tibbi sərfiyyatla təminatı (şpris, pambıq və s.) (stasionarda müalicə alanlar)	2017-ci il (12 ay)	29,9	51,4	11,2	7,5
		2018-ci il (12 ay)	61,6	25,6	7,7	5,1
6	Yaxınlığı (məsafə)	2017-ci il (12 ay)	42,2	47,3	9,5	1,0
		2018-ci il (12 ay)	50,4	32,3	15,8	1,5
7	Müasir diaqnostik avadanlıqların mövcudluğunu	2017-ci il (12 ay)	47,3	41,6	7,5	3,6
		2018-ci il (12 ay)	73,0	19,3	4,7	3
8	Cibdən ödənişlərin ləğv olunmasını ²	2017-ci il (12 ay)	-	-	-	-
		2018-ci il (12 ay)	76,7	14,1	6,7	2,5
9	Qida təminatını (stasionarda müalicə alanlar)	2017-ci il (12 ay)	34,3	53,3	12,4	-
		2018-ci il (12 ay)	76,9	12,8	5,2	5,1
10	Qidanın keyfiyyətini (stasionarda müalicə alanlar)	2017-ci il (12 ay)	30,5	50,5	15,2	3,8

² Sual 2018-ci ilin əvvəlində keçirilmiş sorğu zamanı verilməyib

		2018-ci il (12 ay)	76,9	10,3	5,1	7,7
11	Həkimlərin peşəkarlığını	2017-ci il (12 ay)	38,6	50,4	9,5	1,5
		2018-ci il (12 ay)	73,6	20,5	4,9	1
12	Tibb müəssisəsinin sanitari- gigiyenik şəraitini (təmizlik)	2017-ci il (12 ay)	49,4	41,9	7,7	1,0
		2018-ci il (12 ay)	85,9	10,4	3	0,7
13	Müasir laborator müayinələrin (analizlər) mümkünlüyünü	2017-ci il (12 ay)	43,2	47,3	7,7	1,8
		2018-ci il (12 ay)	78,5	14,3	4,7	2,5
14	Ödənişsiz tibbi xidmətlərə əlçatanlığı ³	2017-ci il (12 ay)	-	-	-	-
		2018-ci il (12 ay)	76,0	16,6	6,7	0,7
15	Həyati vacib, dəyəri yüksək əməliyyatlara əlçatanlığı ⁴	2017-ci il (12 ay)	-	-	-	-
		2018-ci il (12 ay)	69,5	19,3	7,2	4,0
16	Qeydiyyat sistemini ⁵	2017-ci il (12 ay)	-	-	-	-
		2018-ci il (12 ay)	79,3	12,5	6,7	1,5

2017-ci il ilə müqayisədə 2018-ci ilin göstəriciləri arasında müsbətə doğru artım müşahidə edilir. Məsələn, “qidanın keyfiyyəti (stasionarda müalicə alanlar)” (30,5%-dən 76,9%-ə), “qida təminatı (stasionarda müalicə alanlar)” (34,3%-dən 76,9%-ə) və “həkimlərin pasiyentlərə qarşı münasibəti” (46,8%-dən 84,7%-ə), “həkimlərin peşəkarlığı” (38,6%-dən 73,6%-ə) üzrə göstəricilər yüksəlib. Bütün digər parametrlərlə bağlı da müsbətə doğru artım müşahidə olunub. Nəticələr onu deməyə əsas verir ki, İTS-nin tətbiqindən sonra tibb müəssisələri tərəfindən göstərilən xidmətlərdən və həmin müəssisələrin şəraitindən məmnun olan respondentlər çoxluq təşkil edir. Əhalinin tibbi xidmətlər alarkən tibb müəssisələrindən ümumilikdə məmnunluğu ayrı-ayrı parametrlərin də “yaxşı” qiymətləndirilməsinə səbəb olmuşdur.

Cədvəl 8-dən göründüyü kimi, respondentlər İTS-nin tətbiq olunduğu dövr ərzində (2018-ci il) aldıkları tibbi xidmətlərin keyfiyyətini və pilot ərazilərdə fəaliyyət göstərən tibb müəssisələrinin şəraitini yüksək dəyərləndirmişlər. Qeyd olunmalıdır ki, stasionar xidmət ilə bağlı suallar (dərmanlarla və tibbi sərfiyyatla təminat, stasionarda qidanın təminatı və keyfiyyəti) yalnız xəstəxana şəraitində müalicə almış respondentlər tərəfindən cavablandırılıb.

³ Sual 2018-ci ilin əvvəlində keçirilmiş sorğu zamanı verilməyib

⁴ Sual 2018-ci ilin əvvəlində keçirilmiş sorğu zamanı verilməyib

⁵ Sual 2018-ci ilin əvvəlində keçirilmiş sorğu zamanı verilməyib

8. İTS-nin tətbiqinə dair məlumatlılıq səviyyəsi

Respondentlər İTS-nin tətbiqi haqqında nə dərəcədə məlumatlıdırlar?

Cədvəl 10. İTS-nin tətbiqi haqqında məlumatlılıq səviyyəsi (respondentlərin %-i)

№		2018-ci il	2018-ci il
		(ilin əvvəlində keçirilmiş sorğu)	(ilin sonunda keçirilmiş sorğu)
		%	%
1	Tam məlumatlıyam	10,4	24,0
2	Müəyyən dərəcədə məlumatım var	24,8	50,4
3	Bu barədə heç bir məlumatım yoxdur	64,8	25,4
99	Cavab verməkdə çətinlik çəkirəm	-	0,2

2018-ci ilin sonunda aparılmış sorğunun nəticələri onu deməyə əsas verir ki, Ağdaş rayonunda hər 4-cü respondent İTS haqqında tam məlumatlı və hər ikinci respondent müəyyən dərəcədə məlumatlıdır.

Şəhər əhalisi kənd əhalisinə nisbətən daha məlumatlıdır (tam məlumatlı olanlar müvafiq olaraq 36,8% və 18,2%).

Qadınlar kişilərdən daha məlumatlı olduqlarını bildirmişlər.

“Bu barədə heç bir məlumatım yoxdur” qeyd edənlər arasında kənd sakinlərinin sayı (29,3%) şəhər sakinlərindən çoxdur (16,8%).

2018-ci ilin əvvəlində keçirilmiş sorğunun nəticələri ilə müqayisədə 2018-ci ilin sonunda aparılmış sorğunun nəticələri arasında müəyyən fərq müşahidə edilir. Belə ki, 2018-ci ilin sonuna doğru İTS ilə bağlı “müəyyən dərəcədə məlumatım var” deyənlər 25,6%, “tam məlumatlıyam” deyənlər isə 13,6% artmışdır. “Bu barədə heç bir məlumatım yoxdur” deyənlərin sayı 2018-ci ilin sonunda xeyli azalmışdır – 39,4%.

9. İTS haqqında məlumat mənbələri

Respondentlər İTS haqqında məlumatı əsasən hansı mənbələrdən alırlar?

Cədvəl 11. İTS haqqında məlumat mənbələri (məlumatlı olan respondentlərin %-i)

№		2018-ci il (ilin əvvəlində keçirilmiş sorğu)	2018-ci il (ilin sonunda keçirilmiş sorğu)
		%	%
1	Agentliyin nümayəndələri ilə görüşlər	12,4	10,8
2	Yerli icra nümayəndələri ilə görüşlər	6,5	2,0
3	Tibb müəssisələri	10,3	28,6
4	Tibb işçiləri	16,8	40,9
5	Sağlamlıq həftələri	4,0	-
6	Bukletlər, broşürlər, yaddaş kitabçaları, posterlər	7,0	1,0
7	Qəzetlər	2,8	-
8	Televiziya (mərkəzi, yerli)	26,5	21,3
9	Radio (mərkəzi)	7,8	2,3
10	Onlayn media, sosial şəbəkələr	14,0	4,2
11	Sosial reklam	5,5	1,0
12	Dostlar, qohumlar, tanışlar və iş yoldaşları	15,8	65,1
99	Cavab verməkdə çətinlik çəkirəm	-	0,3

* Respondentlərə bir neçə cavab variantı seçmək imkanı verilmişdir, buna görə alınan cavabların ümumi sayı 100%-dən artıqdır.

2018-ci ilin sonunda aparılmış sorğunun nəticələrinə əsasən Ağdaş rayonunun sakinləri İTS-nin tətbiqi haqqında məlumatı daha çox gündəlik ünsiyyətdə olduqları mikromühtəddən (dostlar, qohumlar, tanışlar və iş yoldaşları - 65,1%) alırlar. Əhəmiyyətlik dərəcəsinə görə məlumat mənbəyi kimi ikinci yerdə əhali üçün “tibb işçiləri” (40,9%), üçüncü yerdə isə “tibb müəssisələri”dir (28,6%).

Kütləvi informasiya vasitələri (KİV) arasında daha çox televiziya kanalları İTS haqqında məlumat mənbəyi kimi qeyd edilmişdir (21,3%). Digər KİV növləri yetərincə faiz toplaya bilməmişlər.

Şəhər sakinləri kənd sakinləri ilə müqayisədə daha çox məlumatı dostlar, qohumlar, tanışlar və iş yoldaşlarından əldə edirlər (şəhər – 75,7% və kənd – 59,6%). Kənd sakinləri isə şəhər sakinləri ilə müqayisədə “tibb müəssisələri”ni (şəhər – 23,3% və kənd – 31,3%) və “tibb işçiləri”ni (şəhər – 36,9% və kənd – 42,9%) məlumat mənbəyi kimi daha çox qeyd edirlər.

Qeyd olunan iki dövrün müqayisəsi zamanı 2018-ci ilin sonunda bəzi göstəricilər üzrə nəzərəçarpan artım müşahidə olunur. Belə ki, “dostlar, qohumlar, tanışlar və iş yoldaşları” meyarı üzrə göstərici 49,3% artmışdır (15,8%, vs. 65,1%). Bu onu deməyə əsas verir ki, əhali arasında İTS çərçivəsində tibbi xidmətlər alan və bu barədə yaxınları ilə məlumat paylaşan şəxslərin sayı artıb. “Tibb işçiləri” meyarı üzrə göstəricidə artım 24,1%, “tibb müəssisələri” üzrə isə 18,3% olub (müvafiq olaraq 16,8% vs. 40,9% və 10,3% vs. 28,6%).

“Televiziya (mərkəzi, yerli)” 2018-ci ilin əvvəlində keçirilmiş sorğuda birinci dərəcəli məlumat mənbəyi kimi çıxış edirdisə (26,5%) ilin sonunda aparılmış sorğu nəticəsində məlumat mənbələri sıralamasında 4-cü yerdə qərarlaşıb (21,3%).

10. Ailə həkimi haqqında məlumatlılıq

Respondentlər öz ailə həkimlərini tanıyırlar?

Cədvəl 12. Ailə həkimini tanımaq (respondentlərin %-i)

№		2018-ci il (12 ay)
		%
1	Bəli	37,5
2	Xeyr	61,5
99	Cavab verməkdə çətinlik çəkirəm	1,0

Göründüyü kimi, respondentlərin əksəriyyəti ailə həkimini tanımır.

Şəhər əhalisi ilə müqayisədə kənd əhalisi ailə həkimini daha çox tanıyır (şəhər – 16,8% və kənd – 46,8%).

Kişilərə nisbətən qadınlar daha çox ailə həkimlərini tanıyırlar (kişi – 34,4%, qadın – 40,5%).

Yaş kateqoriyaları üzrə müqayisə etdikdə daha çox 49-58 yaşlı respondentlərin (51,6%) ailə həkimlərini tanıdıqları müşahidə olunur. Ən az ailə həkimlərini tanıyanlar 18-28 yaşlı (28,6%) respondentlərdir.

Əhali arasında ASM-lərin və ailə həkimlərinin fəaliyyəti haqqında məlumatlılıq səviyyəsinin aşağı olmasını sözügedən xidmətin Ağdaş rayonunda yeni təşkil edilməsi, ilkin səhiyyə xidməti və ailə həkimi məfhumunun burada yaşayan sakinlər üçün yeni olması ilə izah etmək olar.

11. Ailə həkiminə (ASM-ə) müraciət

Respondentlər 2018-ci il ərzində ailə həkiminə (ASM-ə) müraciət ediblər?

Cədvəl 13. Ailə həkiminə (ASM-ə) müraciət (respondentlərin %-i)

№		2018-ci il (12 ay)
		%
1	Bəli	32,4
2	Xeyr	66,9
99	Cavab verməkdə çətinlik çəkirəm	0,7

2018-ci il ərzində respondentlərin 32,4%-i ailə həkiminə (ASM-ə) müraciət etmişdir. Bu isə ailə həkimi (ASM) haqqında məlumatlı olan respondentlərin 86,1%-dir.

Kənd və şəhər sakinlərini müqayisə etdikdə məlum olur ki, kənd sakinləri ASM-ə daha çox müraciət etmişdir (şəhər – 16,8% və kənd – 39,3%).

Yaş kateqoriyaları üzrə müraciət etmə göstəriciləri azalana doğru: 49-58 yaş – 48,4%, 29-38 yaş – 31,8%, 39-48 yaş – 29,8%, 59-65 yaş – 29,4%, 18-28 yaş – 26,2%.

Kişi respondentlər qadınlarla müqayisədə ASM-ə daha az müraciət etmişlər (istifadə etməyənlərin nisbəti müvafiq olaraq 71,3% və 62,9%).

12. Ailə həkiminin xidmətləri

Respondentlər ailə həkiminin qəbulunda (ASM-də) olarkən hansı xidmətlərdən istifadə ediblər?

Cədvəl 14. Ailə həkiminin xidmətləri (ailə həkiminə müraciət edən respondentlərin %-i)

№		2018-ci il (12 ay)
		%
1	Müayinə	67,9%
2	Müalicə	64,1%
3	Uşaqların müayinəsi	28,2%
4	İxtisas həkiminə göndəriş	4,6%

* Respondentlərə bir neçə cavab variantı seçmək imkanı verilmişdir, buna görə alınan cavabların ümumi sayı 100%-dən artıqdır.

Respondentlərin əksəriyyəti ailə həkiminin qəbulunda olarkən əsasən “müayinə” (67,9%) və “müalicə” (64,1%) xidmətlərindən istifadə ediblər.

Şəhər sakinləri daha çox “müayinə” xidmətindən (71,4%), kənd sakinləri isə hər iki xidmətdən demək olar ki eyni dərəcədə istifadə ediblər (müayinə - 67,3%, müalicə - 66,4%).

“Uşaqların müayinəsi” xidmətinə (ümumi 28,2%) daha çox 18-28 yaşlı respondentlər müraciət ediblər (50%). Yaş kateqoriyaları artdıqca bu xidmətdən istifadənin azalması müşahidə olunur (29-38 yaş – 35,3%, 39-48 yaş – 20%, 49-58 yaş – 16,7% və 59-65 yaş – 20%).

59-65 yaşlı respondentlərin 95%-i ASM-də olarkən “müalicə” xidmətindən istifadə etmişdir. Bu xidmətdən istifadə üzrə 49-58 yaşlı respondentlər ikinci yerdədir (73,3%). Hər iki yaş qrupu “müalicə” xidmətindən digər yaş qrupları ilə müqayisədə daha çox istifadə edib. Daha aşağı yaş kateqoriyalarından olan respondentlər əksər hallarda ailə həkiminə “müayinə” üçün müraciət etmişlər (18-28 yaş – 59,1%, 29-38 yaş – 58,8%, 39-48 yaş – 80%).

Kişilərin 72,7%-i ASM-ə “müayinə”, 61,8%-i isə “müalicə” üçün müraciət etmişdir. Qadınlarda isə əksinə ailə həkiminə “müalicə” (65,8%) üçün müraciət edənlərin sayı “müayinə” (64,5%) üçün müraciət edənlərdən az da olsa yüksəkdir.

13. Ailə həkiminin xidmətlərindən razılıq səviyyəsi

Respondentlər ailə həkiminin qəbulunda (ASM-də) olarkən əldə etdikləri xidmətlərdən nə dərəcədə razı qalıblar?

Cədvəl 15. Ailə həkiminin xidmətlərindən razılıq səviyyəsi (ailə həkiminə müraciət edən respondentlərin %-i)

№		2018-ci il (12 ay)
		%
1	Tam razı qalmışam	84,7
2	Əsasən razı qalmışam	13,7
3	Əsasən razı qalmamışam	0,8
4	Tamamilə razı qalmamışam	0,8

Respondentlərin əksəriyyəti (98,4%) ailə həkiminin qəbulunda (ASM-də) olarkən göstərilən tibbi xidmətlərdən razı qaldığını bildirmişdir.

Razı qalmayanların sayının yetərinə az olduğu müşahidə olunmuşdur (1,6%).

14. Ambulator tibbi xidmətlərdən istifadə tezliyi

Respondentlər 2017-ci və 2018-ci illər ərzində ambulator tibbi xidmətlərdən hansı tezliklə istifadə ediblər?

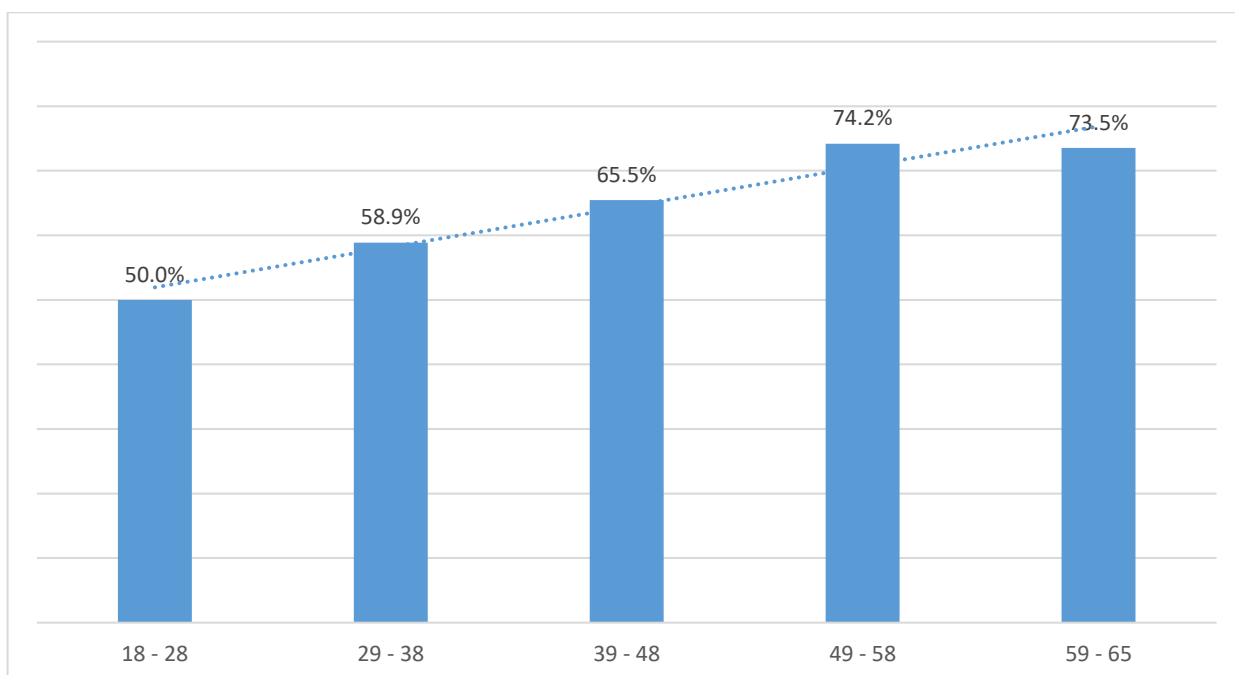
Cədvəl 16. Ambulator tibbi xidmətlərdən istifadə tezliyi (ambulator tibbi xidmətlərdən istifadə edən respondentlərin %-i)

№		2017-ci il (12 ay)	2018-ci il (12 ay)
		%	%
1	Bir dəfə	45,3	34,1
2	2-3 dəfə	34,3	47,4
3	4 və daha çox	20,4	15,3
4	İstifadə etməmişəm	-	2,5
99	Cavab verməkdə çətinlik çəkirəm	-	0,7

2018-ci il ərzində ən azı 1 dəfə ambulator xidmətlərdən istifadə etmiş respondentlər 34,1% təşkil etmişdir.

Sorğu zamanı məlum olmuşdur ki, sakinlərin yaşları artdıqca ambulator tibbi xidmətlərdən istifadə tezliyi çoxalır. İki və ya daha çox istifadə edənlərin faiz nisbəti aşağıdakı diaqramda verilmişdir.

Diaqram 2. Ambulator tibbi xidmətlərdən il ərzində 2 və daha çox istifadə edənlərin yaşlar üzrə payı

Cədvəl 16-dan göründüyü kimi 2017-ci il ilə müqayisədə 2018-ci il ərzində ambulator tibbi xidmətlərdən istifadə tezliyi artmışdır. 2018-ci ildə ambulator tibbi xidmətlərdən il ərzində 2-3 dəfə istifadə edənlərin sayı 47,4% təşkil etmişdir. 2017-ci ildə isə bu göstərici 34,3% olub.

Şəhər və kənd sakinlərini müqayisə etdikdə, ambulator tibbi xidmətlərdən 2018-ci il ərzində 4 dəfə və daha çox istifadə edənlərin əsasən kənd sakinləri olduğu məlum olur (şəhər – 11,2%, kənd – 17,9%)

Yaş kateqoriyaları üzrə müqayisə etdikdə məlum olur ki, 2018-ci ildə yuxarı yaş kateqoriyalarına aid olan respondentlər ambulator tibbi xidmətlər üçün daha tez-tez müraciət etmişlər. 4 dəfə və daha çox müraciət edənlərin yaş kateqoriyaları üzrə göstəriciləri belədir: 59-65 yaşlı – 25%, 39-48 yaşlı – 22,6% və 49-58 yaşlı – 19,4%. 18-28 və 29-38 yaşlı respondentlər arasında bu tezlik daha aşağı göstəriciyə malikdir (müvafiq olaraq 6% və 10,3%).

2018-ci il ərzində qadınlar ambulator tibbi xidmətlərdən ən çox 2-3 dəfə istifadə ediblər (52,9%). Kişilər isə ən çox bir dəfə və 2-3 dəfə istifadə ediblər (40% və 41,5%).

15. Ambulator tibbi xidmətlərdən məmnunluq

Respondentlər istifadə etdikləri ambulator tibbi xidmətlərdən nə dərəcədə məmnundurlar?

Cədvəl 17. Ambulator tibbi xidmətlərdən məmnunluq (ambulator tibbi xidmətlərdən istifadə edən respondentlərin %-i)

№		2017-ci il (12 ay)	2018-ci il (12 ay)
		%	%
1	Tam məmnunam	18,0	76,6
2	Əsasən məmnunam	62,6	16,0
3	Əsasən məmnun deyiləm	10,4	4,3
4	Tamamilə məmnun deyiləm	7,8	2,8
99	Cavab verməkdə çətinlik çəkirəm	1,2	0,3

2017-ci il ilə müqayisədə 2018-ci ildə ambulator tibbi xidmətlərdən məmnunluq səviyyəsi xeyli artmışdır. Belə ki, 2018-ci il ərzində ambulator tibbi xidmətlərdən istifadə etmiş respondentlərin 76,6%-i tam məmnun, 16%-i isə əsasən məmnun olduğunu bildirmişdir.

Məmnun olmayanların sayı 2017-ci il ilə müqayisədə 2018-ci ildə 11,1% azalmışdır (18,2% vs. 7,1%).

Yaş qrupları və gender bölgüsü arasında nəzərəçarpaq dərəcədə fərq müşahidə edilməmişdir.

16. Təcili tibbi yardım xidmətlərindən istifadə tezliyi

Respondentlər 2017-ci və 2018-ci illər ərzində təcili tibbi yardım xidmətlərindən hansı tezliklə istifadə ediblər (özü və ya ailə üzvləri üçün)?

Cədvəl 18. Təcili tibbi yardım xidmətlərindən istifadə tezliyi (respondentlərin %-i)

№		2017-ci il (12 ay)	2018-ci il (12 ay)
		%	%
1	Bir dəfə	14,4	9,4
2	2-3 dəfə	11,3	7,4
3	4 və daha çox	2,5	3,5
4	İstifadə etməmişəm (etməyiblər)	71,8	76,7
99	Cavab verməkdə çətinlik çəkirəm	-	3,0

2017-ci il ilə müqayisədə 2018-ci ildə təcili tibbi yardım xidmətlərindən istifadə edənlərin sayı azalmışdır (71,8% vs. 76,7%).

İki dövrün müqayisəsi zamanı qeyd olunan xidmətdən bir dəfə (14,4% vs. 9,4%), 2-3 dəfə (11,3% vs. 7,4%) istifadə edənlərin sayında da azalma müşahidə olunur. Təcili tibbi yardım xidmətlərindən 4 dəfə və daha çox istifadə edənlərin sayı isə cüzi də olsa artmışdır (2,5% vs 3,5%).

Yaş kateqoriyaları ilə bağlı onu qeyd etmək olar ki, 4 dəfə və daha çox bu xidmətdən 59-65 yaşlı respondentlər istifadə etmişdir (7,4%). Digər yaş qrupları üzrə bu göstərici aşağıdır (18-28 yaş – 3,6%, 29-38 yaş – 2,8%, 39-48 yaş – 3,6% və 49-58 yaş – 0%).

17. Təcili tibbi yardım xidmətlərindən məmnunluq

Respondentlər göstərilən təcili tibbi yardım xidmətlərindən nə dərəcədə məmnundurlar?

Cədvəl 19. Təcili tibbi yardım xidmətlərindən məmnunluq (təcili tibbi yardım xidmətlərindən istifadə edən respondentlərin %-i)

№		2017-ci il (12 ay)	2018-ci il (12 ay)
		%	%
1	Tam məmnunam	27,1	64,7
2	Əsasən məmnunam	41,0	20,7
3	Əsasən məmnun deyiləm	19,0	4,9
4	Tamamilə məmnun deyiləm	12,5	1,2
99	Cavab verməkdə çətinlik çəkirəm	0,4	8,5

Cədvəldən görüldüyü kimi, 2017-ci il ilə müqayisədə 2018-ci ildə təcili tibbi yardım xidmətlərindən istifadə edən respondentlərin bu xidmətdən məmnunluğu xeyli artmışdır. 2018-ci ildə “tam məmnunam” deyənlər 64,7%, “əsasən məmnunam” deyənlər isə 20,7% təşkil etmişdir.

Məmnun olmayanların sayı 2017-ci il ilə müqayisədə 2018-ci ildə 25,4% azalmışdır (31,5% vs. 6,1%).

Yaş qrupları və gender bölgüsü arasında nəzərəçarpancaq dərəcədə bir fərq müşahidə edilməmişdir.

18. Respondentlərin tibb müəssisələrinin müxtəlif fəaliyyət sahələri haqda fikirləri

Respondentlər tibb müəssisələrinin müxtəlif fəaliyyət sahələri haqqında suallara necə cavab vermişlər?

Cədvəl 20. Respondentlərin tibb müəssisələrinin müxtəlif fəaliyyət sahələri haqda fikirləri (respondentlərin %-i)

№			Bəli	Xeyr	Cavab verməkdə çətinlik çəkirəm
			%	%	%
1	Tibb müəssisəsində ödənişli xidmətlər üçün vəsait ödəyərkən sizə qəbz verilib? ⁶	2017-ci il (12 ay)	-	-	-
		2018-ci il (12 ay)	64,4	33,6	2,0
2	Həkimlərə cibdən ödənişlər etmisiniz?	2017-ci il (12 ay)	61,7	10,8	27,5
		2018-ci il (12 ay)	19,5	79,8	0,7
3	Orta tibb işçilərinə cibdən ödənişlər etmisiniz?	2017-ci il (12 ay)	63,6	15,2	21,2
		2018-ci il (12 ay)	13,1	86,2	0,7

2018-ci ilin 12 ayını əhatə edən sorğunun nəticələrinə əsasən respondentlərin 64,4%-i tibb müəssisəsində ödənişli xidmətlər üçün vəsait ödəyərkən onlara qəbz verildiyini bildirmişdir.

2017-ci il ilə müqayisədə 2018-ci ildə “həkimlərə cibdən ödənişlər edən”lərin (61,7% vs. 19,5%) və “orta tibb işçilərinə cibdən ödənişlər edən”lərin (63,6% vs. 13,1%) sayı xeyli azalmışdır.

19. Tibbi xidmətlərin əldə edilməsi ilə bağlı maddi sıxıntı

Respondentlər tibbi xidmətlər əldə edərkən maddi sıxıntı keçiriblər?

Cədvəl 21. Tibbi xidmətlər əldə edərkən maddi sıxıntı keçirən respondentlərin %-i

№		2017-ci il (12 ay)	2018-ci il (12 ay)
		%	%
1	Cərrahi əməliyyatlar üçün	67,8	13,5
2	Dərmanları alarkən	62,3	88,4
3	Həkim müayinəsinə gedərkən	44,7	33,5
4	Laborator müayinədən keçmək üçün	28,4	6,5
5	Təcili tibbi yardım çağırışı üçün	16,0	2,6
6	Heç bir maddi sıxıntı keçirməmişəm	21,5	61,5
99	Cavab verməkdə çətinlik çəkirəm	7,8	-

*Respondentlərə bir neçə cavab variantı seçmək imkanı verilmişdir, buna görə alınan cavabların ümumi sayı 100%-dən artıqdır.

⁶ Sual 2018-ci ilin əvvəlində keçirilmiş sorğu zamanı verilməyib

2018-ci il ərzində tibbi xidmətlər alarkən maddi sıxıntı keçirməyən respondentlərin sayı 61,5% təşkil etmişdir. 2017-ci il ilə müqayisədə bu göstərici 40% artmışdır.

2018-ci il ərzində maddi sıxıntı keçirmiş respondentlərin (400 nəfərdən 155 nəfəri) 88,4%-i dərman alarkən, 33,5%-i həkim müayinəsinə gedərkən və 13,5%-i cərrahi əməliyyatlar üçün maddi sıxıntı keçirmişdir.

2017-ci il ilə müqayisədə 2018-ci ildə cərrahi əməliyyatlar (54.3%), laborator müayinədən keçmək (21.9%), təcili tibbi yardım çağırışı (13.4%), həkim müayinəsinə getmək (11.2 %) ilə bağlı maddi sıxıntı keçirənlərin sayı azalmışdır. Bütün bunlara baxmayaraq dərman almaqla bağlı maddi sıxıntı keçirənlərin sayında 26,1% artım müşahidə edilir (62,3% vs. 88,4%). Belə məlum olur ki, tibbi xidmətlər almış şəxslərin əksəriyyətinin səhiyyə xərcləri ilə bağlı cibdən ödənişləri müalicə üçün yazılmış dərmanlarla təminatla aiddir. Qeyd olunmalıdır ki, baza zərfi çərçivəsində dərmanlarla təminat yalnız stasionar müalicə zamanı qarşılır.

20. Ağdaş rayonunda İTS-nin tətbiqi və dəyişikliklər

Respondentlərin fikrincə, İTS sisteminin tətbiqi hansı dəyişikliklərə səbəb olub?

Cədvəl 22. İTS-nin tətbiqi və dəyişikliklər (respondentlərin %-i)

№		2018-ci il (ilin əvvəlində keçirilmiş sorgu)	2018-ci il (ilin sonunda keçirilmiş sorgu)
		%	%
1	Əvvəllər müalicə olunmaq üçün kredit və ya qohumlardan borc pul götürürdük, indi ödənişsiz tibbi xidmətlər əldə edə bilirik/bilirik	33,9	65,7
2	Digər şəhərlərə müayinə və müalicə üçün müraciət etməyə ehtiyac qalmayacaq/qalmayıb	23,8	55,1
3	Bundan öncə müayinə və müalicə üçün xaricə gedirdik, indi buna ehtiyac qalmayacaq/qalmayıb	6,5	41,7
4	Həkim seçə bilirik/bilirik	15,3	56,8
5	Mərkəzdə və regionlarda yerləşən dövlət və özəl tibb müəssisələrində ödənişsiz müayinə və müalicə almaq imkanı yaranacaq/yaranıb	9,3	22,0
6	Həkimin qəbulunda növbəlilik artacaq/artıb	26,4	43,2
7	Həkimlər xəstələrə daha çox diqqət və qayğı göstərməyə başlayacaqlar/başlayıblar	14,0	46,9
8	İnsanların öz sağlamlıqlarına qarşı diqqətləri artacaq/artıb	11,8	45,4
9	Heç bir dəyişiklik olmayacaq/olmayıb	15,8	6,7
10	Söz söhbət var, ancaq nəticə yoxdur ⁷	-	7,2
11	Mən görürəm ki, vəziyyəti dəyişmək istəyirlər, lakin müsbət dəyişikliklərin olması üçün vaxt lazımdır ⁸	-	2,7
99	Cavab verməkdə çətinlik çəkirəm	12,5	3,0

* Respondentlərə bir neçə cavab variantı seçmək imkanı verilmişdir, buna görə alınan cavabların ümumi sayı 100%-dən artıqdır.

⁷ Cavab variantı 2018-ci ilin əvvəlində keçirilmiş sorgu zamanı olmayıb

⁸ Cavab variantı 2018-ci ilin əvvəlində keçirilmiş sorgu zamanı olmayıb

2018-ci ilin əvvəlində keçirilmiş sorğuda respondentlərin İTS-nin tətbiqi nəticəsində gözlənilən dəyişikliklərlə, ilin sonunda keçirilmiş sorğuda isə artıq baş vermiş dəyişikliklərlə bağlı fikirləri öyrənilib.

2018-ci ilin sonunda keçirilmiş sorğunun nəticələrindən belə məlum olur ki, respondentlərin 65,7%-i “əvvəllər müalicə olunmaq üçün kredit və ya qohumlardan borc pul götürürdük, indi ödənişsiz tibbi xidmətlər əldə edə bilirik” fikrini bildirib. Bu göstərici isə 2018-ci ilin əvvəlində aparılmış sorğunun müvafiq göstəricisindən (33,8%) iki dəfə yüksəkdir.

Oxşar tendensiya bir çox parametrlər üzrə də müşahidə edilir: “digər şəhərlərə müayinə və müalicə üçün müraciət etməyə ehtiyac qalmayıb” (23,8% vs. 55,1%), “bundan öncə müayinə və müalicə üçün xaricə gedirdik, indi buna ehtiyac qalmayıb” (6,5% vs. 41,7%), “həkimini seçə bilirik” (15,3% vs. 56,8%), “mərkəzdə və regionlarda yerləşən dövlət və özəl tibb müəssisələrində ödənişsiz müayinə və müalicə almaq imkanı yaranıb” (9,3% vs. 22%), “həkimlər xəstələrə daha çox diqqət və qayğı göstərməyə başlayıb” (14% vs. 46,9%), “insanların öz sağlamlıqlarına qarşı diqqətləri artıb” (11,8% vs. 45,4%). Qeyd olunan parametrlər üzrə göstəricilərin artması müsbət hal kimi qiymətləndirilə bilər.

2018-ci ilin sonunda respondentlərin 43,2%-i bildirmişdir ki, həkimin qəbulunda növbəlilik artıb. 2018-ci ilin əvvəli ilə müqayisədə bu göstərici 16,8% artmışdır. Növbəliliyin artması tibb müəssisələrində 2018-ci ildən etibarən yeni qeydiyyat və göndəriş sisteminin tətbiq edilməsi ilə bağlıdır.

21. Əhalinin İTS sisteminin xüsusiyyətləri haqqında məlumatlılığı

Respondentlər hansı xüsusiyyətlərin İTS sistemində aid olduğunu bildirirlər?

Cədvəl 23. Əhalinin İTS sisteminin xüsusiyyətləri haqqında məlumatlılığı (respondentlərin %-i)

№		2018-ci il (ilin əvvəlində keçirilmiş sorğu)	2018-ci il (ilin sonunda keçirilmiş sorğu)
		%	%
1	Çoxlu sayda tibbi xidmətlərin ödənişsiz olması	82,0	66,9
2	Həyatı vacib, dəyəri yüksək tibbi xidmətlərə əlçatanlıq	40,8	50,1
3	Tibbi xidmətlərin keyfiyyətinin yaxşılaşdırılması və əlçatanlığının artması	42,5	44,3
4	Stasionarda dərman vasitələri ilə təchizatın yaxşılaşması	18,5	12,8
5	Əhalidən İTS haqqının tutulmaması	21,8	33,3
6	İlkin səhiyyə (ailə həkimi) xidmətinin təkmilləşdirilməsi	10,5	10,9
7	Ailə həkimini dəyişmək hüququnun verilməsi	2,5	18,3
8	Əhali arasında müalicə-profilaktik tədbirlərin gücləndirilməsi	7,3	24,9
9	Digər	-	-
99	Cavab verməkdə çətinlik çəkirəm	1,0	8,4

* Respondentlərə bir neçə cavab variantı seçmək imkanı verilmişdir, buna görə alınan cavabların ümumi sayı 100%-dən artıqdır.

Həm 2018-ci ilin əvvəlində, həm 2018-ci ilin sonunda keçirilmiş sorğu zamanı respondentlərin çoxu hesab edir ki, İTS sistemində aid olan əsas xüsusiyyət “çoxlu sayda tibbi

xidmətlərin ödənişsiz olması”dır (82% vs. 66,9%). 2018-ci ilin əvvəli ilə müqayisədə 2018-ci ilin sonunda daha az respondent (15,1%) “çoxlu sayda tibb xidmətlərin ödənişsiz olması”nı İTS sisteminin xüsusiyyəti kimi dəyərləndirib. Bunu respondentlərin İTS çərçivəsində göstərilən tibbi xidmətlər və istisnalar zərfi haqqında məlumatlılıq səviyyəsinin artması ilə izah etmək olar.

2018-ci ilin əvvəlində keçirilmiş sorğunun nəticələri ilə müqayisədə 2018-ci ilin sonunda stasionarda dərman vasitələri ilə təchizatın yaxşılaşmasını qeyd etmiş respondentlərin sayında 5,7% azalma müşahidə edilir (18,5% vs. 12,8%). Qeyd olunmalıdır ki, 2018-ci ilin əvvəlində stasionara müraciət 11,8% təşkil etdiyi halda, 2018-ci ilin sonunda bu rəqəm 9,6% təşkil etmişdir.

2018-ci ilin əvvəli ilə müqayisədə “həyati vacib-dəyəri yüksək olan tibbi xidmətlərə əlçatanlığı” İTS sisteminin xüsusiyyəti kimi qeyd edən respondentlərin sayında 9,3% artım olmuşdur (40,8% vs. 50,1%).

“Ailə həkimini dəyişmək hüququnun verilməsi” (2,5% və 18,3%), “əhali arasında müalicə-profilaktik tədbirlərin gücləndirilməsi” (7,3% və 24,9%) parametrlərinin göstəricilərində müsbətə doğru artım müşahidə edilir.

22. İTS-nin tətbiqinə münasibət

Respondentlərin İTS-nin tətbiq olunmasına münasibətləri necədir?

Cədvəl 24. İTS-nin tətbiqinə münasibət (respondentlərin %-i)

№		2018-ci il (ilin əvvəlində keçirilmiş sorğu)	2018-ci il (ilin sonunda keçirilmiş sorğu)
		%	%
1	Müsbət	85,8	85,1
2	Mən buna neytral yanaşıram	8,0	5,7
3	Mənfi	2,0	4,7
4	Bu haqda məlumatım yoxdur	-	1,5
99	Cavab verməkdə çətinlik çəkirəm	4,2	3,0

2018-ci ilin əvvəlində və sonunda keçirilmiş sorğuların nəticələri onu deməyə əsas verir ki, İTS-nin tətbiqinə münasibətdə nəzərəçarpan dəyişiklik baş verməmişdir.

23. İTS-nin tətbiqi ilə bağlı təkliflər

Respondentlərin tibb müəssisələri tərəfindən göstərilən xidmətlərin keyfiyyətinin və səmərəliliyinin artırılması üçün verdikləri təkliflər aşağıdakı cədvəldə qeyd olunub.

Cədvəl 25. Təkliflər

№		2018-ci il (12 ay)
		%
1	Tibb işçiləri peşəkar olsunlar	31,6
2	Tibb işçiləri daha diqqətli olsunlar	21,5
3	Tibb müəssisələri müasir tibbi avadanlıqlarla təchiz olunsunlar	9,4
4	Bütün növ müayinələr pulsuz olsun	8,9
5	Tibb işçiləri xəstələrlə daha yaxşı rəftar etsinlər	4,2
6	Uzun növbələr aradan qaldırılsın	3,0
7	Dərmanlarla pulsuz təminat olsun	4,2
8	Rüşvətxorluq olmasın	2,7
9	Verilən dərmanlar keyfiyyətli olsunlar	2,0
10	Təmizlik olsun	1,2
11	Xəstəxana təmirli olsun	1,0
12	Digər	6,4
13	Təklifim yoxdur/bilmirəm	15,3

* Respondentlərə bir neçə təklif vermək imkanı verilmişdir.

Tibb müəssisələri tərəfindən göstərilən xidmətlərin keyfiyyətinin və səmərəliliyinin artırılması üçün respondentlərin verdikləri 3 əsas təklif: tibb işçiləri peşəkar olsunlar (31,6%) və daha diqqətli olsunlar (21,5%), tibb müəssisələri müasir tibbi avadanlıqlarla təchiz olunsunlar (9,4%).

24. Əhalinin səhhətinə qarşı münasibəti

Sizin səhhətinizə qarşı münasibətinizi aşağıdakı ifadələrdən hansı daha yaxşı əks etdirir?

Cədvəl 26. Səhhətlərinə qarşı münasibət (respondentlərin %-i)

№		2018-ci il (12 ay)
		%
1	Çox diqqətliyəm, ciddi və ya yüngül xəstəliyin əlamətlərini aşkar edən kimi həkimə müraciət edirəm	33,6
2	Yalnız ciddi xəstəliklər olduqda həkimə müraciət edirəm	57,8
3	Adətən özüm özümü vitaminlər, dərmanlar və iynələr vasitəsilə müalicə edirəm	4,7
4	İynə və dərmanlardan demək olar ki, istifadə etmirəm, daha çox xalq təbabətinə üstünlük verirəm	2,7
5	Müalicə olunmuram, gözləyirəm ki, xəstəlik öz-özünə keçsin	1,2

Respondentlərin 57,8%-i yalnız ciddi xəstəlikləri olduqda həkimə müraciət edir. Onlar arasında həkimə daha çox müraciət edənlər kişilərdir (qadın - 55,2%, kişi - 60,5%).

Qadınların 37,6%-i “çox diqqətliyəm, ciddi və ya yüngül, xəstəliyin əlamətlərini aşkar edən kimi həkimə müraciət edirəm” cavab variantına üstünlük veriblər. Kişi respondentlərdən isə yalnız 29,2%-i bu ifadə ilə razılaşıb. Bu baxımdan qadınların öz səhhətlərinə daha diqqətli, ciddi yanaşdığını qeyd etmək olar.

“Adətən özüm özümü vitaminlər, dərmanlar və iynələr vasitəsilə müalicə edirəm” (4,7%), “iynə və dərmanlardan demək olar ki, istifadə etmirəm, daha çox xalq təbabətinə üstünlük verirəm” (2,7%) və “müalicə olunmuram, gözləyirəm ki, xəstəlik öz-özünə keçsin” (1,2%) kimi cavab variantlarını respondentlərin çox az hissəsi bildirib.

IV. DEMOQRAFİK MƏLUMAT

Cədvəl 27. Respondentlərin gender bölgüsü

№		2018-ci il (ilin əvvəlində keçirilmiş sorğu)	2018-ci il (ilin sonunda keçirilmiş sorğu)
		%	%
1	Kişi	49,2	48,1
2	Qadın	50,8	51,9

Cədvəl 28. Respondentlərin yaş həddi

№		2018-ci il (ilin əvvəlində keçirilmiş sorğu)	2018-ci il (ilin sonunda keçirilmiş sorğu)
		%	%
1	18-28	20,8	20,8
2	29-38	27,0	26,4
3	39-48	20,2	20,7
4	49-58	15,0	15,3
5	59-65	17,0	16,8

Cədvəl 29. Respondentlərin təhsili

№		2018-ci il (ilin əvvəlində keçirilmiş sorğu)	2018-ci il (ilin sonunda keçirilmiş sorğu)
		%	%
1	Təhsilsiz	-	1,0
2	İbtidai və ya natamam orta	1,5	0,5
3	Tam orta	48,2	70,7
4	Orta ixtisas (texnikum, kollec)	19,5	22,2
5	Natamam ali	1,8	0,2
6	Ali	29,0	5,4

Cədvəl 30. Respondentlərin ailə vəziyyəti

№		2018-ci il (ilin əvvəlində keçirilmiş sorğu)	2018-ci il (ilin sonunda keçirilmiş sorğu)
		%	%
1	Subay	16,0	11,3
2	Evli	70,8	84,7
3	Boşanmış	6,4	1,5
4	Dul	6,8	2,5

Cədvəl 31. Respondentlərin əsas fəaliyyəti/sosial statusu

№		2018-ci il (ilin əvvəlində keçirilmiş sorgu)	2018-ci il (ilin sonunda keçirilmiş sorgu)
		%	%
1	Tələbə	1,8	0,5
2	Təqaüdçü (işləmir)	3,3	6,2
3	Təqaüdçü (işləyir)	0,8	1,7
4	Evdar qadın	17,5	34,8
5	Müvəqqəti işləmir (analıq məzuniyyəti)	0,5	1,0
6	İşsiz (status almış işsiz daxil olmaqla)	13,0	22,2
7	İşləyir	62,5	33,6
8	Digər	0,6	-

Cədvəl 32. Respondentlərin şəxsi aylıq orta gəliri (əmək haqqı, təqaüd, pensiya, müavinat və s.) nə qədərdir?

№		2018-ci il (ilin əvvəlində keçirilmiş sorgu)	2018-ci il (ilin sonunda keçirilmiş sorgu)
		%	%
1	Gəliri yoxdur ⁹	36,6	54,3
2	200 manata qədər	12,0	25,2
3	201-300 manat	28,9	9,1
4	300 manatdan çox	22,5	8,4
5	İmtina	-	3,0

⁹ 2018-ci ilin sonunda sorğuda iştirak edən respondentlərin 34,8%-ni evdar xanımlar, 22,2%-ni isə işsizlər təşkil etdiyini nəzərə alaraq, 2018-ci ilin əvvəlində keçirilmiş sorğunun göstəricisi ilə müqayisədə ilin sonunda keçirilmiş sorğuda gəliri olmayanların faizi yüksək olmuşdur

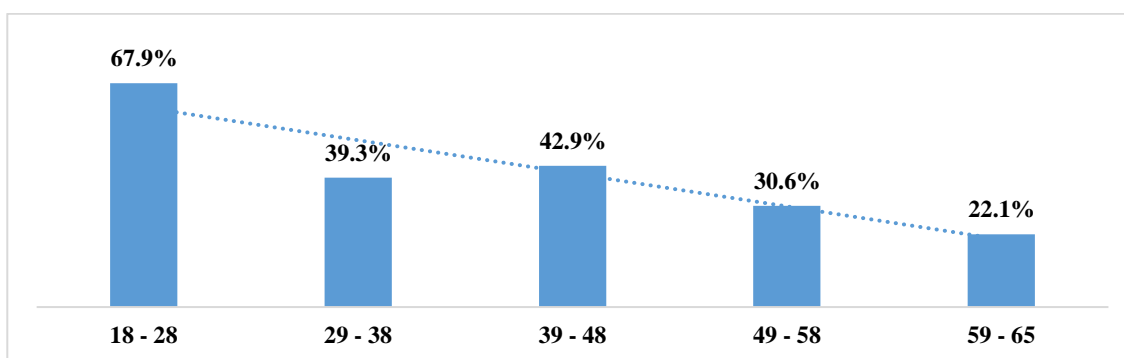
V. NƏTİCƏLƏR

2018-ci ilin əvvəlində və sonunda Ağdaş rayonunda ümumi əhali arasında keçirilən sosioloji sorğular nəticəsində əldə olunan rəqəmlərə əsasən aşağıdakı nəticələrə gəlmək olar:

1. 2018-ci ilin sonunda keçirilən sorğunun nəticələri onu deməyə əsas verir ki, ümumilikdə öz səhhətini yaxşı və çox yaxşı dəyərləndirən respondentlərin faizi 41,8% dir.

Daha detallı təhlil etdikdə isə bu göstəricinin yaş qruplarına əsasən dəyişdiyi məlum olur. Belə ki, öz səhhətini yaxşı qiymətləndirmədə kəskin azalma 49 yaşdan yuxarı olan respondentlər arasında müşahidə edilir. 59 yaşdan yuxarı olan respondentlərin yalnız 22,1%-i öz səhhətini yaxşı qiymətləndirir.

Diaqram 3. Öz səhhətini yaxşı dəyərləndirənlərin yaşlar üzrə göstəricisi

2. Sorğu onu göstərdi ki, 2018-ci ildə tibb müəssisəsinə bir respondent il ərzində orta hesabla 3.9 dəfə müraciət edir və yaş artdıqca müraciət sayı çoxalır. Belə ki, gənclər (18-28 yaş) il ərzində tibb müəssisəsinə 2.9 dəfə müraciət etdiyi halda, 59-65 yaşlı şəxslər il ərzində 4.8 dəfə müraciət edirlər.

3. Araşdırma zamanı məlum olmuşdur ki, tibb müəssisəsinin seçimində respondentlər üçün vacib amillər tibbi xidmətlərinin keyfiyyəti (88,9%) və qiymətidir (70,6%). Respondentlərin seçiminə təsiredici amil kimi “tibb müəssisəsinin evə yaxınlığı” üzrə göstərici 2018-ci ilin əvvəlində aparılmış sorğunun nəticəsi ilə nisbətdə 4 dəfə artaraq 10,3%-dən 46,2%-ə qalxmışdır.

2018-ci il ərzində respondentlərin daha çox müraciət etdikləri tibb müəssisəsi xəstəxana olub. Burada bir məqamı vurğulamaq vacibdir.

2017-ci il ilə müqayisədə 2018-ci il ərzində özəl klinikalara və paytaxtda yerləşən klinikalara müraciət edən şəxslərin sayı 26% azalmışdır

4. Sorğunun nəticələrinin təhlili onu göstərir ki, 2017-ci il ilə müqayisədə 2018-ci ildə ambulator xidmətlərdən istifadə etmiş şəxslərin sayı 38.5% artmışdır. Ambulator xidmətlərdən istifadənin artması fonunda digər xidmətlərdən istifadə faizi təbii olaraq aşağı enmişdir.

Həmçinin onu da qeyd etmək lazımdır ki, təcili tibbi yardım xidmətləri alan respondentlər daha sonra ambulator tibbi xidmətlərdən də yararlanmışlar.

Qeyd edilməlidir ki, stasionar tibbi xidmətdən istifadə edən hər 3-cü şəxs ambulator və ya təcili tibbi yardım xidmətlərindən istifadə etmədən birbaşa olaraq stasionara yerləşdirilmişdir.

Ümumi olaraq, xəstəxanalardan məmnun olanlar (tam məmnunam və əsasən məmnunam söyləyənlər) 90,6%, həkim məntəqələrindən məmnun olanlar 93,8%, paytaxt və digər rayonlarda yerləşən xəstəxanalardan məmnun olanlar isə 87,1% dir.

Cədvəl 33. Tibb müəssisələrindən məmnunluq (respondentlərin %-i)

	Həkim məntəqəsi	Xəstəxana	Paytaxtda və ya digər rayonda yerləşən tibb müəssisələri
Tam məmnunam	81,3%	71,4%	74,2%
Əsasən məmnunam	12,5%	19,2%	12,9%

Bu nəticələr 4-cü və 6-cı sualların kəşiməsi nəticəsində alınmışdır.

5. 2018-ci ilin sonunda aparılmış sorğunun nəticələrinin təhlili onu göstərir ki, hər 4-cü respondent (24%) özünü İTS haqqında tam məlumatlı hesab edir. 50,4% respondent isə müəyyən qədər məlumatlı olduğunu düşünür.

Kənd əhalisi ilə müqayisədə şəhər əhalisi İTS haqqında daha məlumatlıdır. “Müəyyən dərəcədə məlumatım var” və “tam məlumatlıyam” deyən şəhər əhalisi 82,4%, kənd əhalisi isə 70,7%-dir.

Digər bir təhlil isə onu deməyə əsas verir ki, insanlar yaşlandıqca onların səhiyyə ilə bağlı məlumatlılığı artır. Belə ki, yaşlı şəxslər arasında İTS haqqında məlumatlı olanların sayı gənclərə nisbətə daha çoxdur. 18-28 yaşlı insanlarda məlumatlılıq səviyyəsi 65,5%, 49-58 yaşlı şəxslərdə isə bu göstərici 79% təşkil edir.

6. 2018-ci ilin sonunda aparılmış sorğunun nəticələrindən məlum olur ki, respondentlər üçün İTS haqqında əsas informasiya mənbəyi kimi (65,1%) qohumlar, tanışlar, dostlar və s. çıxış edirlər. 2018-ci ilin əvvəli ilə müqayisədə (15,8%) bu göstərici xeyli artmışdır. İlin sonunda göstəricinin bu cür yüksək olması Ağdaş rayonunda İTS-nin artıq bir ilə yaxın vaxtdır ki, tətbiq edilməsi və əhali arasında bu mövzunun daha çox müzakirə olunması ilə bağlıdır.

Əhali həmçinin İTS haqqında informasiyanı əsasən tibb işçilərindən (40,9%) və tibb müəssisələrindən (28,6%) alır. Şəhər əhalisinin 36,9%-i, kənd əhalisinin 42,9%-i məlumatı tibb işçilərindən aldığını bildirmişdir. Tibb müəssisələrindən isə məlumatı alan əsasən kənd əhalisi olub (31,3%). Şəhər əhalisi üzrə bu göstərici 23,3%-ə bərabərdir. Tibb müəssisələrinin və tibb işçilərinin əsas informasiya mənbələri kimi çıxış etmələri gələcəkdə maarifləndirmə kampaniyalarının təşkili zamanı nəzərə alınmalıdır.

Televiziyadan İTS haqqında əsas informasiya mənbəyi kimi istifadə edən respondentlər 21,3% təşkil edib. Burada maraqlı məqam odur ki, respondentlərin 12,6%-i şəhər əhalisinin, 25,8% isə kənd əhalisinin payına düşür. Yəni şəhər əhalisinə nisbətə kənd əhalisi bu informasiya mənbəyinə 2 dəfə çox üstünlük verir.

7. 37,5% respondent ailə həkimini tanıdığını bildirib. Belə ki, şəhər əhalisi arasında bu göstərici 16,8%-ə, kənd əhalisi arasında isə 46,8%-ə bərabərdir.

Sorğu zamanı respondentlərin 32,4%-i ailə həkiminə müraciət etdiyini bildirib. Şəhər üzrə bu göstərici 16,8%, kəndlər üzrə isə 39,3% dir.

Ailə həkimini tanıyanların 86,1%-nin son bir ildə ailə həkiminə müraciət etdiyi məlum olmuşdur.

8. Respondentlərin 67,9%-i müayinə, 64,1%-i isə müalicə üçün ailə həkiminə müraciət etmişdir.

Şəhər əhalisinin 71,4%-i müayinə, 52,4%-i müalicə üçün ailə həkiminə müraciət edib. Kənd əhalisi üzrə bu göstəricilər müvafiq olaraq 67,3% və 66,4% təşkil edir.

Həkimə müraciət etmə səbəblərinə görə xüsusi statistik “Affinity index” (Uyğunluq indeksi) analizi aparılmışdır. Analiz nəticəsində müəyyən olunmuşdur ki, müxtəlif yaş qruplarına müxtəlif növ müraciətlər xasdır.

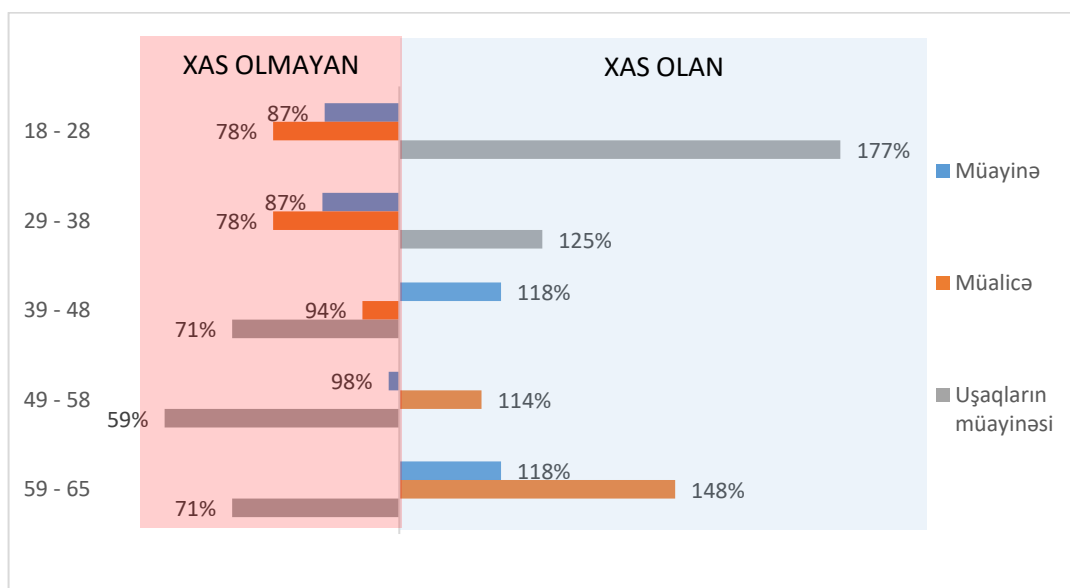
18-28 və 29-38 yaş qruplarında olan respondentlər arasında ailə həkiminə müraciət daha çox uşaqların müayinəsi ilə bağlıdır.

39-48 yaş qrupuna aid olan respondentlər ailə həkiminə əsasən müayinə üçün müraciət edirlər.

49-58 yaş qrupuna aid olan respondentlər ailə həkiminə əsasən müalicə üçün müraciət edirlər.

59-65 yaş qrupuna aid olan şəxslər isə ailə həkiminə həm müayinə, həm də müalicə üçün müraciət edirlər.

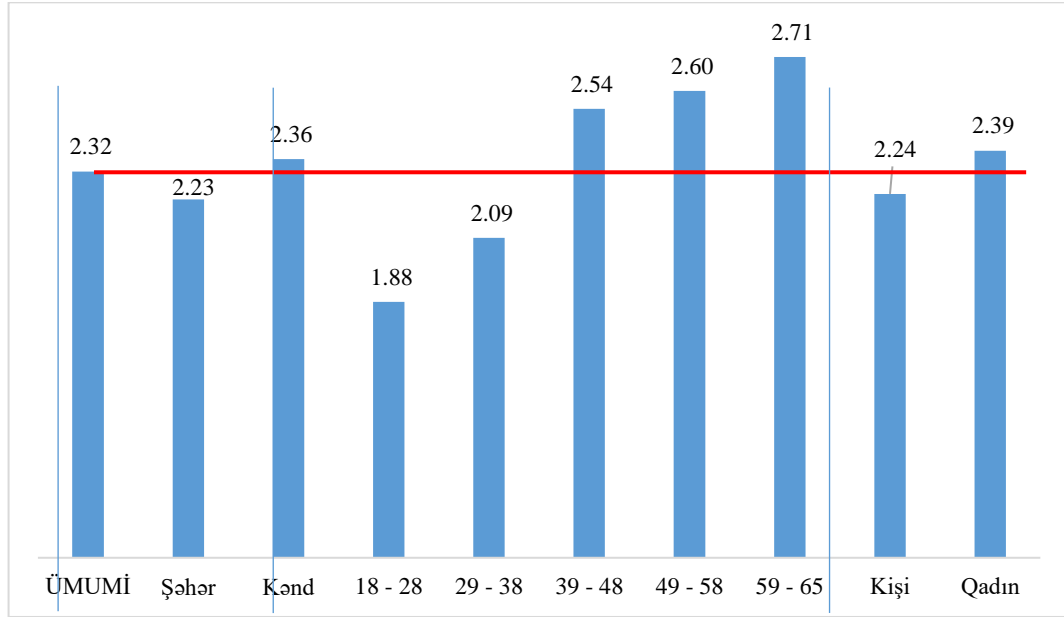
Diagram 4. Yaş qrupları üzrə ailə həkiminə müayinə və müalicə məqsədilə edilən müraciətlər

Ailə həkiminə müraciət edənlərin mütləq əksəriyyəti (98,4%) aldığı xidmətdən razıdır.

9. Təhlil nəticəsində nəticəsində 2018-ci ildə ambulator tibbi xidmətlərdən istifadə sayı təyin edilmişdir. Məlum olmuşdur ki, ambulator tibbi xidmətlərdən orta istifadə sayı 2.3 dəfə təşkil edir. Aşağıdakı diaqramda müxtəlif məqsədli qruplar üzrə saylar göstərilmişdir.

Diaqram 5. Müxtəlif məqsədli qruplar üzrə ambulator tibbi xidmətlərdən istifadə sayı

Respondentlərin İTS çərçivəsində aldıkları ambulator tibbi xidmətlərdən məmnunluqları yüksək səviyyədədir (92,6%).

Müxtəlif qruplar üzrə məmnunluq payı 90,5%-95% arasındadır. Bu da əhali arasında məmnunluq səviyyəsinin yüksək olmasının göstəricisidir.

10. 2018-ci il ərzində pilot ərazilərdə tibbi xidmətlər arasında ən az istifadə olunan xidmət təcili tibbi yardım xidmətidir. Belə ki, 76,7% respondent bu xidmətdən istifadə etməmişdir. Respondentlər arasında xidmətdən məmnunluq dərəcəsi yüksəkdir. Təcili tibbi yardım xidmətlərindən istifadənin azalması İSX, ambulator və stasionar səviyyələrdə göstərilən xidmətlərin keyfiyyətinin yüksəlməsi ilə izah olunur.

11. Sorğu nəticəsində məlum oldu ki, 64,4% respondentə tibb müəssisəsində ödənişli xidmətlər üçün vəsait ödəyərkən qəbz verilib.

Bununla yanaşı, 2017-ci il ilə müqayisədə 2018-ci il ərzində “həkimlərə cibdən ödənişlər edən”lərin sayı 42,2% və “orta tibb işçilərinə cibdən ödənişlər edən”lərin sayı isə 50,5% azalmışdır.

12. 2018-ci ilin sonunda keçirilmiş sorğunun nəticələri onu göstərir ki, respondentlərin 61,5%-i İTS tətbiq edildikdən sonra tibbi xidmətlərin alınmasında maddi sınımtı keçirməyib.

Maddi sınımtı keçirən 155 nəfərin 88,4%-i dərman alarkən, 33,5%-i həkim müayinəsinə gedərkən çətinlik yaşadığını bildirib.

13. İTS-nin tətbiqindən sonra əhali əsasən aşağıdakı müsbət dəyişiklikləri müşahidə etmişdir:

- Əvvəllər müalicə olunmaq üçün kredit və ya qohumlardan borc pul götürürdük, indi isə ödənişsiz tibbi xidmətlərdən istifadə edirik (65,7%);
- Həkimə seçə bilirik (56,8%);
- Digər şəhərlərə müayinə və müalicə üçün müraciət etməyə ehtiyac qalmayıb (55,1%).

14. Respondentlər tibb müəssisələri tərəfindən göstərilən xidmətlərin gələcəkdə keyfiyyətinin və müəssisənin fəaliyyətinin səmərəliyinin artırılması ilə bağlı bir sıra təkliflər söyləmişlər. Təkliflər sırasında daha çox aşağıdakılar yer alıb:

- Tibb işçiləri peşəkar olsunlar – 31,6%;
- Tibb işçiləri daha diqqətli olsunlar – 21,5%;
- Tibb müəssisələri müasir tibbi avadanlıqlarla təchiz olunsunlar – 9,4%.

15. Sorğu göstərdi ki, respondentlərin 57,8%-i həkimə yalnız ciddi xəstəliklər olduğu zaman müraciət edir.

Öz sağlamlığına daha ciddi yanaşanlar əsasən yaşlı insanlardır. Belə ki, yaş artdıqca öz sağlamlığına ciddi münasibət bəsləyənlərin sayı da artır (39 – 48 yaş -35,7%, 49 – 58 yaş – 35,5%, 59 – 65 yaş – 44,1%).